

**ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Золотий фонд наукової бібліотеки

Вип. 2

Книги, видані в 1941 – 1945 роках

Науково-бібліографічний покажчик

**МЕЛІТОПОЛЬ
2015**

УДК 016:02
3-80

65 назв

Укладачі: О. М. Прусенко,
Н. М. Семенюк, І. Б. Ситько

Золотий фонд наукової бібліотеки : науково-бібліографічний покажчик / ТДАТУ; наук. бібліотека; укладачі: О. М. Прусенко, Н. М. Семенюк, І. Б. Ситько. – Мелітополь, 2014

Вип. 2: Книги, видані в 1941 – 1945 роках. - 2015. – 28 с.

Даний покажчик містить в собі перелік рідкісних видань, які є в фондах наукової бібліотеки. Покажчик буде цікавим науковцям, викладачам та студентам ТДАТУ.

Книга і війна - здавалося б, ці два поняття несумісні. Але саме друковане слово було самим затребуваним, самим необхідним і самим довгоочікуваним в цей важкий період.

Книга, з якого боку ми б не розглядали її, найтісніше пов'язана з життям народу, який її створив, і з історичним шляхом, пройденим державою. Є своє неповторне обличчя і у книги воєнного періоду.

Напередодні війни в Радянському Союзі налічувалося 220 видавничих організацій і близько 5 тисяч поліграфічних підприємств, причому значна частина їх перебувала в західних районах країни. Захоплення гітлерівцями Прибалтики, Білорусії, України, Молдавії позбавило радянський книгодрук установ, розташованих на окупованій території. Такі великі видавничі та поліграфічні центри, як Київ, Мінськ, Одеса, були захоплені ворогом.

Війна завдала колосальної шкоди книжковому фонду країни. Лише в західних областях СРСР, які зазнали окупації, було знищено 43 тисячі громадських бібліотек, які налічували понад 100 мільйонів томів книг. В цілому в роки війни спостерігалось значне скорочення обсягу видавничої продукції порівняно з передвоєнним періодом.

Суворе становище наклало відбиток на оформлення видань воєнних років. Крім слабкої матеріально-технічної бази поліграфії, впливали і терміни випуску у світ: нерідко книгу готували і друкували за кілька днів. Все це призвело до неминучого зниження якості поліграфічного виконання та художнього оформлення друкованої продукції: більшість книг мали невеличкий формат,

щоб вміститися в кишені гімнастерки або робочої спецівки; плетіння часто замінювалося сірою, невиразною обкладинкою; рідкісними стали ілюстрації; папір був низькоякісним.

Докорінно змінилася тематика видаваної продукції. Був припинений випуск багатьох книжок, які не відповідали першочерговим завданням. Натомість, провідне місце в книжковій продукції займала суспільно-політична тематика. У роки війни проявився підвищений інтерес до минулого держави, до її військової історії.

Гостріше, ніж до війни, постала проблема виробничо-технічної літератури: мільйони людей, включаючи жінок і підлітків, оволодівали новими професіями у промисловості та сільському господарстві, замінюючи тих, хто пішов на фронт. Саме в роки війни була розпочата серія "Досвід передовиків сільського господарства". Видавалося багато книг по сільськогосподарським машинам, з основ землеробства, овочівництва, тваринництва, агротехніки, зоотехніки. Виходили підручники для ветфельдшерів, колгоспних рахівників, шоферів.

Військова обстановка пред'явила серйозні вимоги до видань художньої літератури. Ніколи ще художнє слово не грало такої важливої ролі в мобілізації духовних сил народу, як під час війни. Набув поширення жанр злободенного художнього нарису, авторами якого виступали О. Толстой, М. Шолохов, В. Еренбург, М. Тихонов, Б. Польовий та ін. Всього за роки війни в СРСР було видано близько 170 млн. екземплярів художніх творів.

Книги, представлені в колекції, - свідки мужності і героїзму нашого народу. Вони теж дійшли до Великої Перемоги і йдуть з минулого в майбутнє та несуть на собі сліди часу. Вже самі книги стали літературними пам'ятками. Вони не глянцеві, не білосніжні, їх сторінки пожовкли і стали крихкими. Книги старіють, як і люди...

Даний бібліографічний покажчик презентує книги 1941 – 1945 років видань, які є у фондах наукової бібліотеки.

Документи представлені мовою оригіналів. Покажчик має суцільну нумерацію матеріалів. Розташування за алфавітом прізвищ авторів і назв.

При підготовці видання були використані традиційні каталоги та картотеки, електронний каталог, фонди наукової бібліотеки ТДАТУ.

Всі бібліографічні позиції подані відповідно до сучасних правил бібліографічного опису. Бібліографічний опис відповідає ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 „Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”. Скорочення слів виконано відповідно ДСТУ 3582-97 «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила» та ГОСТу 7.12-93 „Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила”.

1. **81.2Англ
А 64** **Англо-русский сельскохозяйственный словарь** / Сост.: Н. В. Геминова, Т. А. Красносельская, Б. Н. Усовский ; под ред. Т. А. Красносельской. - М. : ОГИЗ Гостехиздат, 1944. - 332 с. : рис., табл.
2. **8Р1
Б 43** **Белинский В. Г. Избранное** / Подготовка текста и вступ. статья А. С. Мясникова. - М.: ОГИЗ Гослитиздат, 1943. -55 с. - (Писатели-патриоты великой родины).
3. **8Р1
Б 43** **Белинский В. Г. О Крылове** : сб. ст. и высказываний / В. Г. Белинский ; сост. К. М. Малышева ; вступ. ст. А. Лаврецкий. – М. : ОГИЗ, Гослитиздат, 1944. – 69 с.
4. **8(С)
Б 68** **Благой Д. Д. И. Фонвизин.**- М.: ОГИЗ Гослитиздат,1945.- 111 с.
5. **03
Б 79** **Большая советская энциклопедия** : в 65 т. / Гл. ред. О. Ю. Шмидт. – М. : Совет. энцикл., 1926 - 1947
  - Т. 48** : Рави - Роббиа, 1941. – 880 с., ил.
  - Т. 49** : Робер - Ручная граната, 1941. – 912 с, [19] л. ил. :
  - Т. 51** : Серна - Созерцание, 1945. – 848 с., ил.
6. **Р2** **Брюсов В. Я. Избранные стихотворения** / В. Я. Брюсов ; сост. и ред. И. Брюсова ; вступ. ст. А. Мясников. – М. : ОГИЗ Гослитиздат, 1945. – 470 с.
7. **50
В 12** **Вавилов С. И. Исаак Ньютон** / С. И. Вавилов ; Академия наук Союза ССР = Isaac Newton / S. I. Vavilov: р. - 2-е изд.

просмотренное и доп. - М. ; Л. : Изд-во академии наук СССР, 1945. - 230 с. : ил.

8. **81.2Англ В 63** **Военный англо-русский словарь** / Сост. А. М. Таубе. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : Гос. изд-во иностранных и национальных словарей, 1942. - 638 с.
9. **631 Д 63** **Доклады** / Академия им. К. А. Тимирязева. - М. : Молодая гвардия. - 1945
Вып. II : Научная конференция (Москва, 6-13 декабря 1944 г.). - 1945. - 198 с. : рис.
10. **629 И 30** **Иерусалимский А. М.** Мотоциклетный справочник (конструкции и расчеты) / А. М. Иерусалимский, А. А. Иванов, В. В. Бекман ; под ред. А. Д. Халкиопова. - 2-е изд., испр. и доп. - М. ; Л. : МАШГИЗ, 1941. - 427 с. : рис., табл.
11. **621.39 И 38** **Изобретение радио А. С. Поповым** : сборник документов и материалов : 50 лет радио [1895-1945] / Под ред. А. И. Берга. - М. ; Л. : Изд-во Академии наук СССР. - [1945]
Вып. 2. - 1945. - 309 с. : ил., портр.
12. **63.3(2) И 90** **Исторические записки** / Отв. ред. Б. Д. Греков. - М. : Академия наук СССР. - [1937]
Т. 15. - 1945. - 314 с).
13. **63.3(0) И 90** **История дипломатии** : [в 3-х т.] / Под ред. В. П. Потемкина. - М. : ОГИЗ - СОЦЭКГИЗ. - 1941

Т. 1 / Сост.: С. В. Бахрушин, А. В. Ефимов, Е. А. Косминский. – 1941. - 566 с. - (Библиотека внешней политики).

14. **63.3(0)
И 90**   **История дипломатии.** - М. : ОГИЗ Госполитиздат. - 1941
Т. 2 : Дипломатия в новое время (1872 - 1919 гг.) / Под ред. В. П. Потемкина ; сост.: В. М. Хвостов, И. И. Минц. - 1945. - 423 с. - (Библиотека внешней политики).
15. **63.3(0)
И 90**   **История дипломатии** : [в 3-х т.] / Под ред. В. П. Потемкина. - М. : ОГИЗ - СОЦЭКГИЗ. - 1941
Т. 3 : Дипломатия в период подготовки Второй мировой войны (1919 - 1939 гг.) / Сост.: И. И. Минц, А. М. Панкратова, Е. В. Тарле . - 1945. - 423 с. – (Библиотека внешней политики).
16. **83.3Р1
И 90**   **История русской литературы:** учебник для вузов. Т. 1, ч. 2 / Под ред. проф. В. А. Десницкого, Б. С. Мейлаха, Л. А. Плоткина. - М.: Гос. учебно-педагог. изд-во Наркопроса РСФСР, 1941.- 311 с.
17. **621
К 20**   **Капцов Н. А.** Павел Николаевич Яблочков 1894 - 1944 / Н. А. Капцов. - М. ; Л. : ОГИЗ - ГОСТЕХИЗДАТ, 1944. - 61 с. : рис.

18. **51**
К 62 **Кольман Э.** Великий русский мыслитель
Н. И. Лобачевский / Э. Кольман. - М. :
ОГИЗ Госполитиздат, 1944. - 100 с.
19. **629**
К 81 **Крживицкий А. А.** Импортные
автомобили моделей 1941 - 1943 гг. / А. А.
Крживицкий, С. Б. Чистозвонов, М. И.
Брискин ; под общ. ред. А. А.
Крживицкого. - М. : МАШГИЗ, 1945. - 539
с. : табл., рис.
20. **629**
К 81 **Крживицкий А. А.** Тяговые свойства
трактора на транспорте (автотракторные
поезда) / А. А. Крживицкий. - М. ; Л. :
МАШГИЗ, 1941. - 223 с. : рис., табл.
21. **50**
К 89 **Кузнецов Б. Г.** Ломоносов. Лобачевский.
Менделеев : очерки жизни и
мировоззрения / Б. Г. Кузнецов ; предисл.
В. Л. Комарова. - М. ; Л. : Академия наук
СССР, 1945. - 332 с. : портр.
22. **83.3Р7**
Г 71 **Литературный архив** / АН СССР Ин-т
литературы .- М.-Л.: Изд-во АН СССР,
1941. –
(т.3) М. Горький материалы и
исследования / Под ред.
С. Д. Балухатого и В. А.
Десницкого. – М. - Л.: Изд-во
АН СССР, 1941.- 469 с.
23. **51**
Л 86 **Лурье С. Я.** Архимед / С. Я. Лурье ;
Академия наук СССР. - М. ; Л. : Изд-во
Академии Наук СССР, 1945. - 270 с. : табл.
- (Научно-популярная серия. Биографии).

24. **621**
Н 34   **Научное наследие П. Л. Чебышева :**
сборник научных трудов. Вып. 2 : Теория
механизмов / Академия наук СССР. - М. ;
Л. : Академия Наук СССР, 1945. - 193 с. :
вкл. л., портр., граф., ил.
25. **631.3**
Н 34   **Научный отчет Всесоюзного** научно-
исследовательского института
механизации и электрификации сельского
хозяйства (ВИМЭ) за 1942 год /
ВАСХНИЛ, ВИМЭ. - М. : Огиз-
Сельхозгиз, 1945. - 226 с. : вкл. л.
26. **63.3(2)62**
Н 38   **Не забудемо, не простимо!:** альбом
рисуноків(поштові картки).- Харків:
Художній фонд, 1945.
27. **57**
О-60   **Опарин А. И.** Происхождение жизни / А.
И. Опарин. - М. : ОГИЗ Госполитиздат,
1945. - 101 с. : рис.
28. **535**
О-62   **Оптика в военном** деле : в двух томах :
сборник статей / Академия наук СССР,
Государственный оптический институт
НКВ СССР. - 3-е изд., испр. и доп. - Л. ; М.
: Академия Наук СССР. – 1945
    Т. 1 / Ред. С. И. Вавилов, М. В.
    Севастьянова. - 1945. - 391 с. :
    вкл. л.
29. **629**
П 16   **Панютин К. А.** Учебник шофера
газогенераторных автомобилей : учебник :
рекомендован Наркоматом автотранспорта
РСФСР / К. А. Панютин. - М. ; Л. : ОГИЗ
СЕЛЬХОЗГИЗ, 1943. - 206 с. : рис.

30. **63.3(2)46** **Пигарев К. Солдат - полководец.** Очерки о Суворове. – М.: ОГИЗ. Гос. издательство худож. литературы, 1943.- 160 с.
П 32
31. **87.3** **Писарев Д. И.** Избранные философские и общественно-политические статьи / Д. И. Писарев ; под ред. и предисл. В. С. Кружкова. - М.: ОГИЗ Госполитиздат, 1944. - 452 с.
П 34
32. **87.3** **Плеханов Г. В.** К вопросу о личности в истории : [доклад, тезисы доклада] / Г. В. Плеханов. - М.: ОГИЗ : СОЦЭКГИЗ, 1941. - 43 с.
П 38
33. **58** **Прянишников Д. Н.** Азот в жизни растений и в земледелии СССР / Д. Н. Прянишников ; Академия наук Союза ССР. - Л. ; М. : Изд-во Академии наук СССР, 1945. - 197 с. : рис.
П 85
34. **60.6** **Птуха М.** Очерки по истории статистики XVII - XVIII веков / М. Птуха. - М. : ОГИЗ Госполитиздат, 1945. - 351 с.
П 87
35. **621** **Пятьдесят лет радио /** Под ред. Б. Н. Можжевелова. - М. ; Л. : Госэнергоиздат, 1945. - 92 с. : рис.
П 99
36. **84Р1** **Радищев А. Н. Полное собрание** сочинений : в 3 т. / А. Н. Радищев ; [под ред. Г. А. Гуковского, В. А. Десницкого] ; АН СССР, Ин-т литературы(Пушкинский дом). – М. - Л. : АН СССР, 1938 - 1952.
Р 45 **Т. 2 : Письма о китайском торге [и др.], 1941. – 429 с.**

37. **91**
Р 89 **Русские открытия в Тихом океане и Северной Америке в XVIII - XIX веках :** сборник материалов / Всесоюзное Географическое Общество ; под ред. А. И. Андреева. - Л. ; М. : Академия Наук СССР, 1944. - 220 с. : рис.
38. **8(С)**
Р 89 **Русские поэты XVIII века /** Вступ. статья Л. Тимофеева. – М.: ОГИЗ, 1943. – 61 с.
39. **81.2И - 4**
Р 89 **Русско - польский словарь /** Ред. В. Г. Чернобаев. - 2-е изд., исправленное и дополненное . - М. ; . : ОГИЗ, 1941. - 418 с.
40. **62**
С 25 **Свод изобретений Союза ССР :** в 8-ми вып. - М. : Госпланиздат. - 1944
Вып. 1 : 1944 г. - 1944 : табл.,
рис.
41. **62**
С 25 **Свод изобретений Союза ССР :** в 8-ми вып. - М. : Госпланиздат. - 1944
Вып. 2 : 1944. – 1945 : рис.,
табл.
42. **62**
С 25 **Свод изобретений Союза ССР :** в 8-ми вып. - М. : Госпланиздат. - 1944
Вып. 3 : 1944 г. - 1945 : обр.,
табл., рис.
43. **62**
С 25 **Свод изобретений Союза ССР :** в 8- ми вып. - М. : Госпланиздат. - 1944
Вып. 4 : 1944 г. - 1945 : рис.,
обр.
44. **62**
С 25 **Свод изобретений Союза ССР :** в 8- ми вып. - М. : Госпланиздат. - 1944
Вып. 5 : 1944 г. - 1945 : рис., табл.

45. **62**
С 25   **Свод изобретений Союза ССР** : в 8-ми вып. - М. : Госпланиздат. - 1944
                                 Вып. 6 : 1944 г. - 1945 : рис.
46. **631**
С 29   **Сельскохозяйственная энциклопедия** / Гл. ред. В. Р. Вильямс. - М. ; Л. : ОГИЗ СЕЛЬХОЗГИЗ. - 1937
                                 Предметный указатель ко второму изданию. - 1941. - 84 с.
47. **63.3**
С 53   **Снегирев В. Л.** Адмирал Сенявин (1763-1831) / В. Л. Снегирев. - М. : ОГИЗ Госполитиздат, 1945. - 60 с.
48. **621**
С 56   **Советская техника за двадцать пять лет** = Twenty five years of soviet technique / Академия наук СССР, отделение технических наук ; под ред.: И. П. Бардина, Н. Г. Бруевича, А. М. Терпигорева. - М. ; Л. : Изд-во АН СССР, 1945. - 207 с.
49. **67.99(2)**
С 76   **СССР. Верховный Совет. Сессия** Восьмая сессия Верховного Совета СССР, 25 февр. - 1 марта 1941 г. : стеногр. отчет. - М. : изд. Верхов. Совета СССР, 1941. - 592 с.
50. **53**
С 81   **Столетов А. Г. Собрание сочинений** / А. Г. Столетов ; под ред. с прим. А. К. Тимирязева. - Л. ; М. : ОГИЗ Технико-теоретической лит-ры. - 1939
                                 Т. 2 : Общедоступные лекции и речи, критические и биографические заметки. - 1941. - 434 с. : рис., фот.

51. **62**
Т 38   **Техническая энциклопедия** / Гл. ред. Л. К. Мартенс. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : ОНТИ НКТП СССР. - 1937
    Т. 12 : Леса сорта - Метилловый алкоголь : редкая книга. - 1941. - 427 с.
52. **62**
Т 38   **Техническая энциклопедия** / Гл. ред. Л. К. Мартенс. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : ОНТИ НКТП СССР. - 1937
    Т. 13 : Метилловый фиолетовый - Мышьяк. - 1941. - 391 с.
53. **62**
Т 38   **Техническая энциклопедия** / Гл. ред. Л. К. Мартенс. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : ОНТИ НКТП СССР. - 1937
    Т. 14 : Мышьяка соединения – Оливин. - 1941. – 908 с.
54. **629**
Т 78   **Труды НАТИ** / Автотракторный институт НАТИ. - М. : Гос. науч.-техн. изд-во машиностроительной лит-ры. - [1931]
    Вып. 39. - 1941. - 221 с. : рис.
55. **629**
Т 78   **Труды НАТИ** / Автотракторный институт НАТИ. - М. : Гос. науч.-техн. изд-во машиностроительной лит-ры. - [1931]
    Вып. 40. - 1941. - 143 с. : рис.
56. **84Ук1**
У 45   **Українка Л.** Вибрані поезії / Л. Українка ; упоряд. О. Ольхович. - М. : Детлит Наркомпроса РСФСР, 1945. - 110 с.
57. **84Ук1**
Ф 93   **Франко Иван. Избранные сочинения.** Стихотворения и поэмы. / Перевод с укр; под ред. М. Ф. Рыльского и Б. А. Турганова; предисловие А. Е.

Корнейчука.- М. Огиз. 1945. - 607 с.

58. **621.9**
X 15   **Хаймович Я. М. Технология металлов: учебник / Я. М. Хаймович. - М.: Советская наука. - 1941**
                  Ч. 2 : Обработка металлов резанием и станки / Под ред. Л. Е. Левинсона. - 1941. - 559 с. : рис.
59. **51**
X 73   **Холодковский В. Николай Иванович Лобачевский / В. Холодковский ; под науч. ред. Н. А. Глаголева. - М.: Молодая гвардия, 1945. - 142 с. - (Великие русские люди).**
60. **511**
Ч-34   **Чебышев П. Л. Полное собрание сочинений / П. Л. Чебышев ; Академия наук СССР. - М. ; Л. : Академия наук СССР. - 1946**
                  Т. 1 : Теория чисел : сборник научных трудов. - 1944. - 339 с.
61. **84.4Вл**
Ш 41   **Шекспир, Вильям. Антоний и Клеопатра / Вильям Шекспир ; пер. Б. Пастернака. - М. : Гослитиздат, 1944. - 147 с. : рис.**
62. **84.4Вл**
Ш 41   **Шекспир, Вильям. Ромео и Джульетта / Вильям Шекспир ; пер. с англ. Б. Пастернака. - М. : Гослитиздат, 1944. - 128 с.**
63. **633**
Э 53   **Элькинсон М. М. Лекарственно-техническое сырье : календарь сбора / М. М. Элькинсон ; Всесоюзный научно-исследовательский институт лекарственных растений. - М. : МЕДГИЗ,**

1943. - 63 с.

64. **11.26**   **Энгельс Ф. Заметки о войне** : статьи о
З 26   франко-прусской войне 1870-1871 гг. / Ин-
                         т Маркса-Энгельса-Ленина при ЦК
                         ВКП(б).- М.: Политиздат, 1941.-244 с.
65. **03**   **Энциклопедический словарь Гранат** /
Э 68   Государственный научный институт
                         Советская Энциклопедия. - М. : ОГИЗ. -
                         [1938]
                         Т. 36 : Румыния - Рютимейер :
                         словарь. ч. 7. - 7-е изд. - 1941. –
                         871 с. : ил., табл.